Takács Ildikó

A járművezetéstől eltiltás kategóriára korlátozásának egyes kérdéseiről

I. Bevezetés

A járművezetéstől eltiltás mint büntetés kötelezően alkalmazandó, a járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekmények elkövetése esetében. E fő szabály alkalmazása mellett a Büntető Törvénykönyv lehetőséget biztosít arra, hogy különös méltánylást érdemlő esetben a járművezetéstől eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető legyen, továbbá a járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú (légi, vasúti, vízi vagy közúti) és kategóriájú járműre is vonatkozhasson meghatározott esetekben.[1]

A járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekmények elkövetői az alkalmazandó jogkövetkezmények tekintetében ettől a büntetéstől tartanak a leginkább, tekintettel arra, hogy a járművezetői engedély megléte sok esetben a terhelt és családja megélhetésének az alapja, valamint annak visszaszerzése sem egyszerű.

Az alábbiakban áttekintem azokat a szempontokat, amikor lehetőség nyílik a Btk. 55. § (3) bekezdésében szabályozott kategóriára korlátozásra, illetve annak jelentőségére az utánképzés vonatkozásában.

II. A járművezetéstől eltiltás szabályozástörténeti előzményei dióhéjban

Az első utalást a járművezetéstől eltiltásra vonatkozóan a m. kir. belügyminiszternek és m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 1929. évi. 250.000 B.M. számú rendelete, a közúti közlekedés rendjének és a közútakon a közrend fenntartásának egységes szabályozásáról[2] tartalmazza.

A 120. §-a rendelkezik az eltiltásról, azaz ha a rendőri büntetőeljárás[3] során a rendőri büntetőbíró olyan körülményeket állapít meg, amelyekből a gépjáróművezető megbízhatatlanságára, vagy a személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztető magatartására lehet következtetni, az ítéletben a gép járművezetőt a vezetéstől hat hónapig terjedhető időre eltilthatja.[4]

Az 1936. évi 180.600 B.M. rendelet a „A közúti közlekedés rendjének előmozdításáról”[5] tartalmazta, hogy „az elsőfokú gépjáróműkerületi rendőrhatóságnak a gépjárművezetői igazolványt – fellebvitelre tekintet nélkül – véglegesen vissza kell vonnia attól, aki gépjárművet ittasan vezet és ittasságát hatósági orvos megállapítja”.[6]

Az 1937. évi 114.600 B.M rendelet „Az ittasan vezetés miatt a gépjáróművezetői igazolvány elvonásáról” foglalkozott a járművezetői engedély visszavonásáról, és különbséget tett a körben, hogy az elkövető iszákos-e vagy sem. A jogszabály meghatározta az iszákosság fogalmát is, e körben iszákosnak kellett tekinteni azt, aki ittas vezetés miatt megelőzően legalább két ízben volt büntetve. Amennyiben a rendelkezésre álló adatok alapján iszákosságot lehetett megállapítani, úgy a vezetői engedély végleges visszavonására került sor.[7]

A szerző doktorandusz, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

1 2012 évi C. törvény a Büntető törvénykönyvről 55. §.

2 A m. kir. belügyminiszternek és m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 1929. évi. 250.000 B.M. számú rendelete, a közúti közlekedés rendjének és a közútakon a közrend fenntartásának egységes szabályozásáról.

3 Elképesztő esetről számolt be a korabeli Nemzeti Sport 1930 december 3-i számának 13. oldalán olvasható híradás: „Három hónapra tiltottak el a vezetéstől egy motorost hangos kipufogásért… Megdöbbentő hírt kaptunk a minap: az egyik vidéki rendőrkapitányság 80 pengő pénzbüntetésre ítélt egy orvost hangos kipuffogásért és egyben három hónapra eltiltotta a vezetéstől. A leghihetetlenebb a dologban az, hogy a szóbanforgó gépet a budapesti autószakértői bizottság megvizsgálta annakidején, le is vizsgáztatta és megadta a forgalmi engedélyt. A gépen semmiféle változtatás nem történt, a hangtompító berendezéshez hozzá sem nyúltak, így egészen érhetetlen a vidéki rendőrség kétségtelen túlbuzgósága és drákói szigora. Különösen jogászi körökben tárgyalják megdöbbenéssel a dolgot, mert hiszen egyszerű kihágásért nem lehet a vezetéstől valakit eltiltani, mert a vezetéstől való eltiltás nem más, mint a foglalkozástól való eltiltás, amire csak jogerős bírói ítélet jogosult. Az érdekelt vidéki orvos most többek tanácsára kártérítési pert indít a kincstár ellen, keresetében kéri vagy a vizsgadíj visszatérítését, vagy pedig a járművezetéstől való eltiltása következtében előálló anyagi kára megtérítését. Motoros szempontból felette érdekes az eset, ha a felperes megnyeri kártérítési perét, úgy a vidéki rendőrtiszt-diákok talán meggondolják a jövőben, hogy effajta büntetéseket osztogassanak.”

4 A m. kir. belügyminiszternek és m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 1929. évi. 250.000 B.M. számú rendelete, a közúti közlekedés rendjének és a közútakon a közrend fenntartásának egységes szabályozásáról

5 Az 1936. évi 180.600 B.M. rendelet a „A közúti közlekedés rendjének előmozdításáról

6 A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 180,600. számú rendelete, a közúti közlekedés rendjének előmozdításáról (1). Ehhez lásd még: Pazár Zoltán: *Az ittasság és az iszákosság vizsgálata valamint ennek jelentősége az igazságszolgáltatásban*. A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat kiadása, Budapest, 1942. 115.

7 Az 1937. évi 114.600 B.M rendelet „Az ittasan vezetés miatt a gépjáróművezetői igazolvány elvonásáról”.

Azzal az ittas járművezetővel szemben – aki még nem volt büntetve ittas járművezetés miatt – három hónapi időtartamra kellett visszavonni vezetői engedélyét. Aki viszont már egy alkalommal volt büntetve ittas járművezetés miatt, és újból ittasan vezetett, azzal szemben hat hónapra kellett a vezetői engedélyt visszavonni. [8]

Az ittas vezetés elleni fellépésében a Legfelsőbb Bíróság is igyekezett kivenni a maga részét, hiszen a „szocialista bíróságok elsőrendű feladata, hogy az állampolgárokat a szocialista erkölcsre, szocialista fegyelemre neveljék. Kötelességük, hogy ítélkezésükkel – a szocialista igazságosságnak érvényt szerezve –, az állampolgárok fegyelmének, felelősségtudatának, éberségének fenntartásáért és ezek csökkenése folytán előállható társadalmi veszélyesség ellen az elrettentésben rejlő megelőzéssel is hathatósan közreműködjenek."[9]

Az 1948. évi XLVIII. tv. bizonyos feltételek esetén, már büntetni rendelte magát a bódult állapotban történt bűnelkövetést.[10]

Az közlekedés rendjének fokozottabb védelméről szóló 55/1953. (XII. 4.) MT rendelet 1. §-a büntetni rendelte[11] azt, aki „szeszesital hatása alatt lévő állapotban gépjárművet vezet, vagy vezetés közben szeszesitalt fogyaszt; gépjármű vezetését olyan személynek engedi át, aki szeszesitalt fogyasztott, vagy aki nem rendelkezik gépjárművezetői igazolvánnyal; járművel vagy vezetett, illetőleg hajtott állattal való találkozás esetén az általa vezetett gépjármű fényszórójának fényét nem vetíti lefelé és ezáltal baleset veszélyét idézi elő; a közlekedés- és postaügyi miniszter engedélye nélkül teherautón csoportosan személyeket szállít, vagy a teherautót a személyszállításra szükséges felszereléssel nem látja el; olyan gépjárművel vesz részt a közúti forgalomban, amelynek lábfékje nem működik".

A járművezetéstől eltiltás – nevesített mellékbüntetésként – az 1971. évi 28. számú törvényerejű rendelet 11. §-sal került az 1961. évi V. törvénybe.[12] Ennek azért volt jelentősége[13], mert a járművezetéstől eltiltás törvényi szinten lényegében ekkor szakadt el a foglalkozástól eltiltástól és kezdte meg önálló fejlődését.[14] „A büntetőjog a járművezetéstől eltiltást büntetésként rendelte alkalmazni és a bíróságok ezzel a lehetőséggel éltek is. A mellékbüntetés a kiszabását követően azonban olyan végrehajtási közegbe került, ahol szinte elvesztette büntetőjogi jellegét."[15]

A Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről szóló 1971. évi 28. törvényerejű rendelet[16] jelentősége a járművezetéstől eltiltás szabályozásának történetében az, hogy a bíróság kimondhatta az eltiltás meghatározott fajtájú járműre korlátozását.[17]

A kor legnevesebb kriminalistája, Viski László a járművezetéstől eltiltást önálló fő büntetésként nem tartotta kriminálpolitikailag helyes intézkedésnek. Véleménye szerint: „az csupán mint mellékbüntetés hatékony eszköze a közlekedési szabályszegések szankcionálásának […] ahol a személyiség fogyatékossága betegségértékkel bír, ott a járművezetéstől eltiltás nem büntetésként, hanem – az egyéb alkalmatlansági okokhoz hasonlóan – csupán biztonsági intézkedésként jöhet szóba, ahol pedig a szankcionálás szükségessége felmerül, ott az eltiltás kizárólagos büntetésként aligha elegendő."[18]

8 Pazár i. m. 115.

9 Nizsalovszky Endre (szerk.): *A Legfelsőbb Bíróság Elvi Tanácsainak Határozata II. kötet* (1951.év). Jogi és Államigazgatósági Könyv- és Folyóiratkiadó, Budapest, 1952. 129.o.

10 Mátyás Imre. Az ittas járművezetés története, szabályozásának alakulása és aktuális kérdései. *Jogelméleti Szemle,* 2023/4. 152–153.

11 Molnár Gábor: Járművezetés ittas állapotban. In: Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: *Büntetőjog II. Különös Rész.* Negyedik, hatályosított kiadás. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2025. 331.

12 A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény 52/A §. „ A törvényben meghatározott esetekben járművezetéstől eltiltást kell, illetőleg lehet alkalmazni azzal szemben, aki a jogszabály szerint engedélyhez kötött jármű vezetésére vonatkozó közlekedési szabályok megszegésével vagy az azokban való járatlanság következtében követett el bűncselekményt." 52/B. § „(1) A járművezetéstől eltiltás legrövidebb tartama hat hónap, leghosszabb tartama tíz év. (2) A közügyektől eltiltás tartamának számítására, valamint a foglalkozáshoz szükséges jártasság igazolására vonatkozó rendelkezést [50. § (2) bekezdés, illetőleg 52. § (3) bekezdés] a járművezetéstől eltiltás esetében megfelelően alkalmazni kell."

13 Hornyák Szabolcs: Kérdések a járművezetéstől eltiltás köréből. In: *Ünnepi kötet Dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára.* Acta Universitatis Szegediensis. Acta juridica et Politica 81. 2018. 446.

14 Hajdú Mária: A járművezetéstől eltiltás végrehajtása. *Magyar Jog,* 2004/2. 66. Ehhez még lásd.: Budavári Róbert: A Btk. 21. §, 22. § és az orvosszakértői véleményadás problémái. *Jogtudományi Közlöny,* 1972/4. 231.: „Az 1961.ben életbelépett új Btk ennél is továbbment és a 22. § eleve kizárta azt a végtelenül paradox helyzetet, hogy egyesek bűncselekményük elkövetéséhez „bátorságot" ihassanak, mások pedig „alibiként" fogyasszanak szeszes italt, és esetleges tettenérésük, elfogásuk során ezen céltudatosan előidézett ittas állapottal tetteik következményei alól részben vagy teljesen mentesüljenek."

15 Hajdú i. m. 66. Ehhez még lásd: Vágó Tibor: Gondolatok a járművezetéstől eltiltás ítélkezési gyakorlatáról. *Belügyi Szemle,* 1973/6. 25.: „…a járművezetéstől való eltiltás mint új mellékbüntetés alkalmazásának helyes gyakorlata érdekében szinte elsők között kellett ismét leszögezni, hogy a büntetés kiszabásának a Btk. 64. §-ában lefektetett elvei mellett – illetve azzal egybeesően – itt az is előtérben álló szempont, hogy az elkövetőnek a közlekedésben való meghagyása veszélyt jelent-e a közlekedés biztonságára avagy sem? A Legfelsőbb Bíróság több ítéleti indokolásban adott irányítást arra, hogy – a büntetési cél szolgálatára alkalmas főbüntetés mellett – a közlekedés biztonságához fűződő érdekek milyen esetekben indokolják e mellékbüntetés alkalmazását. Rámutatott, hogy e kérdés eldöntésénél a következtetési alap elsősorban az elbírált cselekmény jellege, az elkövető bűnösségi foka és e bűncselekményi kategóriánál is sajátosan előforduló egyén negatív jellegű személyi adottság."

16 A Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről szóló 1971. évi 28. törvényerejű rendelet.

17 Kovács Vendel: A közúti közlekedés körében elkövetett bűncselekmények újabb szabályozása. *Autóközlekedés,* 1972/1. 14.: „A tvr. szerint a járműfajtákon a fennálló rendelkezések értelmében azokat a járműkategóriákat kell érteni, amelyek vezetése hatósági engedélyhez (igazolvány) van kötve. Ilyen járműkategóriába tartoznak a közúti járművek közül a gépjárművek, a segédmotoros kerékpárok, valamint a villamosok és trolibuszok. A KRESZ Függelékének 15. cikkében nemük szerint csoportosított gépjárművek közül A–F kategóriába sorozott gépjárművek bármelyikére – egyre, többre, vagy valamennyire kimondhatja a bíróság az eltiltást. Ilyen például, ha valakit az autóbuszvezetéstől eltiltanak, ha jelenlegi munkahelyétől távoli helyen dolgozik, úgy az új munkahelyére a saját motorkerékpárján közlekedhet. Miután ez a múltban nem így volt, a novellának ez egy humánus és indokolt rendelkezése."

18 Ficsor Mihály: Viski László: Közlekedési büntetőjog. *Jogtudományi Közlöny,* 1974/12, 740. Viski figyelmeztet a járművezetéstől eltiltás „túl gyakori vagy túl hosszú tartamban való alkalmazásának veszélyeire is: az eltiltás végrehajtása a megbüntetett személyeken nyugszik, a büntetés tartamának hosszával arányban megnő a kísértés az újbóli vezetésre, annál is inkább, mert a »lebukás« veszélye szubminimális. Mindez kriminogén tényezővé is válhat, pl. sok cserbenhagyó vezető amiatt követi el tettét, mert jogosítványnyal az eltiltás folytán nem rendelkezvén fél a súlyosabb következményektől." Lásd még: Viski László: Büntetőjogi felelősség a közúti közlekedési szabályok megszegéséért de lege ferenda. *Jogtudományi Közlöny,* 1977/6, 312.: „Emellett viszont továbbra sem értek egyet a járművezetéstől eltiltásnak főbüntetésként történő alkalmazásával. Ennél fontosabbnak tartom, hogy az új törvény speciális szankcióként (illetve intézkedésként) lehetővé tegye a járművezetéstől való eltiltás »felfüggesztését«, vagyis az újabb gépjárművezetői vizsgára kötelezést."

Az 1978 évi IV. törvény[19] a mellékbüntetések között sorolja fel a járművezetéstől eltiltást, és szabályozza, hogy a járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú járműre is vonatkozhat.[20]

A járművezetéstől eltiltás büntetés jelentősen változott a korábbi szabályozáshoz képest. Egyrészről a korábbi szabályozás nem tette kötelezővé az ittas járművezetés bűncselekmény elkövetésekor a járművezetéstől eltiltást, másrészt a határozott idejű járművezetéstől eltiltás legrövidebb időtartamát egy évben állapította meg a „régi" Btk.[21] Ellentétben az új Btk.-val, melyben a legrövidebb időtartama az eltiltásnak egy hónap, és kötelező alkalmazni ittas járművezetés esetében,[22] mely csak különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető.[23]

III.
A nyomozati szakról

Az ittas járművezetők általában közúti ellenőrzés során kerülnek a nyomozó hatóság látókörébe. Az ittasság ellenőrzéséről az ORFK 40/2018 (VI. 29.) utasítás tartalmaz részletes szabályokat.

Az ittasság ellenőrzését[24] a cselekmény időpontját követően a lehető legrövidebb időn belül, de legkorábban a szeszes ital fogyasztásának befejezésétől számított 10 perc elteltével kell végrehajtani. Ennek érdekében az ittasságellenőrzés megkezdésekor szóban figyelmeztetni kell az ellenőrzés alá vont személyt, hogy a légalkoholmérés megtagadása vagy sikertelen mintaadás esetén az ittasságellenőrzés elvégzése érdekében vér- és vizeletminta vételre előállíthatják. Az ellenőrzés alá vont személyt szóban nyilatkoztatni kell, hogy megértette-e a légalkoholmérés megtagadása vagy sikertelen mintaadás következményeire vonatkozó figyelmeztetést; van-e egészségügyi akadálya a légalkoholmérésnek; aláveti-e magát a légalkoholmérésnek; mikor fogyasztott utoljára szeszes italt; és fogyasztott-e szeszes ital kivételével vezetési képességre hátrányosan ható egyéb szert (kábítószert, pszichotrop anyagot vagy új pszichoaktív anyagot).[25]

Amennyiben az alkoholteszter vagy hiteles mérőeszköz jelzi, hogy a járművezető alkoholt fogyasztott, és annak mértéke 0,25 milligramm/liter levegőalkohol-koncentrációnál nagyobb,[26] jegyzőkönyvet vesz fel az intézkedő rendőr, mely tartalmazza az intézkedés alá vont személy személyes adatait, a szonda adatait (típusa, gyári száma), a két mérés helyét, idejét és annak eredményét. A jegyzőkönyv mellékleteként pedig csatolásra kerül a szondanyugta is, melyet szintén ellát aláírásával az eljárás alá vont személy és az intézkedő rendőr. [27]

A járművezetőt előállítják a további intézkedések megtétele végett (amennyiben szükséges vér- és vizeletvizsgálat), és rendőri jelentés is készül. Amennyiben lehetőség van rá, a helyszínen elveszik a járművezetői engedélyét, később pedig értesítésre kerül a területileg illetékes járási hivatal is a vezetési jogosultság szüneteltetése érdekében.

Ezt követően a nyomozó hatóság megkísérli a járművezető gyanúsítotti kihallgatását, melynek során a terhelt joga eldönteni, hogy kíván-e vallomást tenni vagy sem. Mivel ezen cselekmény jellemzően tettenéréses, ezért a beismerő vallomás csak csekély mértékben értékelhető enyhítő körülményként, de érdemes már itt feltárni azokat a terhelt személyében rejlő enyhítő körülményeket, melyek szükségesek a későbbi ítélet meghozatalához.

IV.
A bírósági ügyszak

A nyomozati szak minden esetben ugyanaz, nem függ attól, hogy a későbbiekben milyen bírósági eljárás során kerül sor a terhelt büntetőjogi felelősségre vonására.

A büntetővégzés a csekélyebb tárgyi súlyú, egyszerű megítélésű ügyek hatékony elintézésére szolgál.[28] Az eljáró bíróságra speciális rendelkezések vonatkoznak, de a nyomozásra az általános szabályok az irányadók. [29]

Ez a fajta ítélkezés nem ismeretlen a magyar büntetőjogban, már az 1896. évi XXXIII. tc. a bünvádi perrendtartásról is

19 Ehhez még lásd. Siska Tamás – Márton József. Az ittas járművezetést befolyásoló tényezők. *Belügyi Szemle,* 1981/4. 30.: „Az ittas vezetést elősegítő tényezők közül először arról a helytelen beállítódásról kell szólni, amely szerint a vezetés előtt elfogyasztott kevés mennyiségű alkohol nem befolyásolja a biztonságot. Ennek kialakulásához a „sikeresen" – azaz baleset és büntetés nélkül – végződő ittas vezetések elszaporodása is hozzájárult. Ez az alapja annak, hogy sokan nem értenek egyet a járművezetőkre vonatkozó teljes alkoholtilalommal."

20 A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 58. §. Czili Gyula: A Legfelsőbb Bíróság feladatai a Btk. egységes alkalmazása érdekében. *Jogtudományi Közlöny,* 1980/3, 142.: „A járművezetéstől eltiltás mellékbüntetés alkalmazásának a Btk. 58. § (1) bekezdésének II. fordulata szerint az ún. mozgó bűnözésnek azokban az eseteiben van helye, amikor az elkövető a gépkocsival több bűncselekmény elkövetését ténylegesen végrehajtja. Amikor az elkövető ezt csupán tervezi, de csak egyetlen bűncselekményt valósít meg: az említett mellékbüntetés alkalmazására nem kerülhet sor." Palánkai Tiborné: IV. Fejezet Büntetések és intézkedések. In: László Jenő (szerk.): *A Büntető Törvénykönyv magyarázata Első Kötet.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1986. 172. Palánkai Tiborné szerint a kategóriára korlátozott eltiltás alkalmazása azért lehet indokolt, mert elképzelhető, hogy az elkövető – amint a miniszteri indokolás is rámutat – csak bizonyos jármű vezetésével kapcsolatban jelent veszélyt a közlekedés biztonságára.

21 58. § (1) A járművezetéstől el lehet tiltani azt, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, vagy bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ. (2) A járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú járműre is vonatkozhat.

59. § (1) A járművezetéstől eltiltás végleges hatályú vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre alkalmatlan. A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

22 Földvári József – Gál István László: *Magyar büntetőjog Általános Rész.* Osiris Kiadó, Budapest, 2024. 308-309.

23 2012. évi C. törvény, a Büntető Törvénykönyvről 55–56. §.

24 Lásd még: Franczia Barbara: Az ittas járművezetés jogalkalmazási dilemmái az új Btk. tükrében. *JURA,* 2013/2. 51–53.

25 40/2018 (VI.29) ORFK utasítás 8.

26 Btk 240 § (3) A 236. és a 238. § alkalmazásában ittas állapotban lévő személy az, akinek a szervezetében 0,50 gramm/liter véralkohol-, illetve 0,25 milligramm/liter levegőalkohol-koncentrációnál nagyobb érték előidézésére alkalmas szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van.

27 Illetékes Rendőrkapitányság 14020/290-5/2021.bü

28 Fantoly Zsanett: A tárgyalás előkészítése. In: Fantoly Zsanett – Budaházi Árpád: *Büntető eljárásjogi ismeretek II. Dinamikus rész.* Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019. 101.: „A büntetővégzés ügydöntő határozat, amelyet a bíróság háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén tárgyalás mellőzésével, az ügyiratok alapján hoz meg."

29 Belovics Ervin – Bérces Viktor: *Büntető eljárásjog.* ORAC Kiadó Kft. Budapest 2023. 751–756.

ismerte az ún. büntetőparancsot.[30] A büntetővégzés kifejezetten alkalmas az ittas járművezetés vétségnek elbírálására.

A bíróság hivatalból vagy ügyészségi indítványra hozza meg büntetővégzését.[31] A feltételek konjunktív jellegűek: az ügy megítélése legyen egyszerű, a vádlott szabadlábon van vagy más ügyben tartják fogva, és a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető.[32]

Itt a Be. visszautal a büntetés céljára, amit a Btk.79. §-a tartalmaz, nevezetesen: a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el,[33] továbbá a Btk. 80 §-ában foglalt rendelkezésnek is meg kell felelni.

A büntetővégzéssel szemben nincs helye fellebbezésnek, hanem tárgyalás tartását lehet kérni a végzés kézhezvételétől számított 8 napon belül. [34]

Tárgyalás tartása iránti indítványra a bíróság előkészítő ülést tart, mely során többek között nyilatkoztatja az indítványozót – többnyire a terheltet –, hogy lemond-e a tárgyaláshoz való jogáról (vagyis a tárgyalás tartása iránti indítványát fenntartja-e).

Ez a gyakorlatban problémát okozhat, mivel a terhelt, aki kifejezetten tárgyalás tartását kérte – tehát fellebbezett a büntetővégzéssel szemben –, gyakorta a tárgyaláshoz való jogról lemondást a fellebbezésről való jog lemondásaként értelmezi.

Ilyenkor cél- és szükségszerű a megfelelő tartalmú, mélységű kioktatás nemcsak a bíróság részéről, hanem ha van védő, akkor az ő részéről is. Természetesen ennek ellenére előfordulhat, hogy a terhelt ugyan beismeri bűnösségét, de nem mond le a tárgyaláshoz való jogáról, mert belezavarodik a különböző fogalmakba. A jelen tanulmányban bemutatott jogesetek között is van erre példa. [35]

Az ittas járművezetés vétségének másik jellemző elbírálási formája a bíróság elé állítás, mely az eljárás időszerűségének biztosítására hivatott. [36]

Az ügyészség a terheltet a bűncselekmény elkövetésétől számított két hónapon belül bíróság elé állíthatja, ha a bűncselekményre a törvény tízévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést rendel, az ügy megítélése egyszerű, a bizonyítékok rendelkezésre állnak és a terheltet a bűncselekmény elkövetésén tetten érték vagy a terhelt a bűncselekmény elkövetését beismerte.[37]

Ilyenkor az ügyészség nem vádiratot, hanem feljegyzést készít és nyújt be az eljáró bíróságnak.[38]

Az egyszerű megítélés azt jelenti, hogy ténybeli és jogi háttere is egyaránt problémamentes az adott cselekménynek. Az ügy „egyszerű megítélésű" jellegűvé minősíthetőségét erősítheti a terhelt és a részcselekmények alacsony száma, továbbá a bizonyítékok rendelkezésre állása. Bíróság elé állítás esetén kötelező a védelem, ha nincs meghatalmazott védő, védő kirendelésére kell, hogy sor kerüljön. [39]

A bíróság elé állítás során a Be. rendelkezéseit a XCVIII. Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Ha a tárgyaláson felvett bizonyítás[40] eredményéhez képest további bizonyítási eszközök felkutatása szükséges, és ezért a tárgyalás tizenöt napon belül vagy újabb elnapolás nélkül nem folytatható, a bíróság az ügyiratokat visszaküldi az ügyészségnek.[41]

Elvi szempontból Mészáros Ádám szerint a bírósági gyakorlatra váró kérdés, hogy a kötelező eltiltás mellőzését lehetővé tevő, különös méltánylást érdemlő eseteket meghatározza. „Jogértelmezési kérdés így az is, hogy a kifogástalan életvitelű, igen enyhe befolyásoltság állapotában a város gyér forgalmú közterületén gépjárművet vezető vádlott (BH 1982.2.) esete tekinthető-e a járművezetéstől eltiltás mellőzésének méltányolható példájának, ahogy a korábbi gyakorlat elegendőnek látta fentiekben a próbára bocsátás alkalmazását. A büntetés céljának elérése szempontjából véleményem szerint igennel kell válaszolni."[42]

Pápai-Tarr Ágnes egyetért Mészáros Ádám elvi véleményével, ugyanakkor empirikus kutatásai a fenti kijelentést sajnos nem támasztják alá.[43]

A büntetés kiszabása körében a legfontosabb értékelendő tény a terhelt ittasságának a mértéke, hiszen ez alapján tud az eljáró bíró differenciálni.

Az Igazságügyi Orvostani és Orvosszakértői Szakmai Kollégium által készített NEFMI szakmai irányelv az alkoholos állapot, valamint az alkoholos befolyásoltság orvos szakértői vizsgálatáról és véleményezéséről tartalmazza a kilégzett levegő meghatározása esetén javasolt határértékeket a lebomlási szakban, melyek a következők:

< 0,05 mg/l = az alkoholfogyasztás nem bizonyítható,
0,06–0,25 mg/l = ivott, de alkoholosan nem volt befolyásolt,
0,26–0,40 mg/l = igen enyhe,
0,41–0,75 mg/l = enyhe,
0,76–1,25 mg/l = közepes,
1,26–1,75 mg/l = súlyos,
1,76 mg/l felett = igen súlyos fokú alkoholos befolyásoltság.

30 Finkey Ferencz: *A magyar büntető eljárás tankönyve, harmadik kiadás.* Politzer-féle Könyvkiadóvállalat, Budapest, 1908. 583.: „Büntető parancs neve alatt a BP. egy uj intézményt honosított meg bűnvádi eljárásunkban, mely Ausztriában és Németországban, mint az eljárás gyorsaságát előmozdító s az egyes bíróság teendőit tetemesen csökkentő intézmény teljesen bevált. A büntető parancs lényege abban áll, hogy a járásbiró a legcsekélyebb súlyú bűncselekmények miatt tett feljelentés vagy vádinditvány alapján, ha a feljelentő, vagy vádló által bemutatott bizonyítékok meggyőzték a vád alaposságáról, minden más intézkedés, vagy tárgyalás, valamint a terhelt kihallgatása nélkül pénzbüntetést szab a terheltre (azonban nem nyilvánítja bűnösnek) s meghagyja neki, hogy azt vagy fizesse ki, vagy ha a büntető parancsot alaptalannak, vagy helytelennek tartja, az ellen kifogást tegyen. Ha a terhelt belenyugszik a meghagyásba, az jogerős ítélet erejére, emelkedik s végrehajtható lesz, ha ellenben kifogást tesz, az eljárás a rendes szabályok szerint megindítandó és folytatandó. 1. A büntető parancs ugyan egyenes ellentétben áll a bűnvádi eljárás azon alapelvével, hogy senki kihallgatás nélkül el nem ítélhető, azonban a túlnyomó czélszerüségi tekintetek igazolják, hogy ezen az, elven kivételesen csorbát ejtsen a törvény."

31 2017. évi XC törvény a büntető eljárásról 740. §.

32 Be. 740. § (1) bekezdés.

33 Btk. 79. §.

34 Be. 742. § (1) bek.

35 Illetékes Járásbíróság 1.B.9/2019/8/I.

36 Belovics Ervin – Bérces Viktor: *Büntető eljárásjog.* ORAC Kiadó Kft. Budapest 2023. 740–744.

37 Be. 723. §.

38 Herke Csongor: *Magyar büntető eljárásjog.* Egyetemi jegyzet. Baufirma Kiadó, Pécs, 2021, 80.

39 Be 728. § (1) bek.

40 A bizonytásról lásd még: Herke Csongor: A bizonyítás. In: Bartkó Róbert – Elek Balázs – Fantoly Zsanett – Herke Csongor: *A büntető eljárásjog tankönyve.* ORAC Kiadó Kft. Budapest, 122–183.o.

41 Be. 728. §.

42 Mészáros Ádám: Az ittas járművezetés egyes kérdéseiről. *Miskolci Jogi Szemle,* 2014/1.167.

43 Pápai-Tarr Ágnes: Büntetéskiszabás a gyakorlatban: Ittas vezetések szankciókiszabási gyakorlata egy aktakutatás eredményei alapján. *Pro Futuro,* 2021/1, 128.

A járművezetéstől eltiltás alkalmazásának szempontjai során a 38. BK vélemény rendelkezéseit is szem előtt kell tartani, nevezetesen, az elkövetett bűncselekmény jellegét, tárgyi súlyát és az elkövető személyiségének feltárt jellemzőit együttesen értékelve először azt kell eldönteni, hogy az elkövető valóban csak meghatározott jármű vezetésével kapcsolatosan szegi-e meg a közlekedési előírásokat, és van-e alap annak megállapítására, hogy az esetleges egyéb jármű vezetése közben szabályosan közlekedik.[44]

„További általánosítható alapelv, hogy az eltiltott személy olyan járművet ne vezessen, amelyikkel a tilalmazott magatartást tanúsította és a bűncselekményt elkövette. Ellenkező esetben ugyanis a büntetés formális, az elítéltre tényleges hátrányt nem jelent, és ekként a büntetés céljának elérésére sem alkalmas. Aki tehergépkocsival vagy autóbusszal követ el olyan bűncselekményt, amely a büntetés kiszabását indokolja, azt úgy kell eltiltani, hogy e járműveket ne vezethesse, és méltányossági szempontból sem korlátozható az eltiltás más járműkategóriára."[45]

Azaz arra a kategóriára van lehetőség a járművezetéstől eltiltást korlátozni, amivel az adott cselekményt elkövették. Ez általában a „B" kategória.

Nem akadálya a járművezetéstől eltiltás kategóriára korlátozásának az, ha a terhelt csak egy kategóriával rendelkezik, azaz nem feltétel a több járművezetői kategória megléte.

V. Joggyakorlat

A következőkben jogesetekkel kívánom szemléltetni, hogy a gyakorlatban miként kerül alkalmazásra a járművezetéstől eltiltás kategóriára korlátozása ittas járművezetés vétségének elkövetése esetében.

1.
Az illetékes járásbíróság 1.Bpk.12/2019/3 számon tárgyalás mellőzésével meghozott végzésében a terhelttel szemben 1 rb. – a Btk. 236. § (1) bekezdése szerinti – ittas járművezetés vétsége miatt 100 napi tétel pénzbüntetést (a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1000 (egyezer) Ft-ban állapította meg, összesen 100 000 Ft pénzbüntetés), valamint 1 év és 2 hónap közúti járművezetéstől eltiltást, mint büntetést szabott ki.[46] A végzésben megállapította, hogy a Dräger Alcotest típusú légalkoholmérő készülék[47] mindkét mérés során egyaránt 0,60 ezrelék légalkohol-koncentrációt mutatott ki, mely alapján megállapítható, hogy a terhelt a személygépkocsi közúton való vezetésének időpontjában enyhe fokban ittas állapotú volt.

A végzéssel szemben a védő jelentett be tárgyalás tartása iránti kérelmet a járművezetéstől eltiltás kategóriára való korlátozás érdekében.

Az illetékes járásbíróság 1.B.7./2019/4/III. ügyszámon hozott ítéletében lényegében ugyanazon jogkövetkezményeket alkalmazta, mint a korábban tárgyalás mellőzésével meghozott végzésében. A büntetés kiszabása során a bíróság a vádlott javára enyhítő körülményként értékelte a büntetlen előéletét (melyet kissé árnyal az egy közlekedési jellegű szabálysértés miatti marasztalás), a beismerő vallomását és az egygyermekes családos állapotát. Nem alkalmazta továbbá a járművezetéstől eltiltás kategóriára való korlátozását, indokként pedig az ittasság mértékére és a bírósági gyakorlatra hivatkozott.[48]

A terhelti és védői fellebbezést elbíráló illetékes törvényszék 1.Bf.108/2019/5. számon meghozott ítéletében az illetékes járásbíróság 1.B.7/2019/4/III. számú ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy a közúti járművezetéstől eltiltást „B" kategóriájú járművek vezetésétől eltiltásra korlátozta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a járművezetéstől eltiltás tartama a cselekmény jellegét, a hasonló jellegű közlekedési bűncselekmények elszaporodottságát és az alkoholos befolyásoltság fokát is szem előtt tartva nem eltúlzott. Ugyanakkor az alkoholos befolyásoltság enyhe fokára, a cselekmény elkövetési körülményeire figyelemmel a törvényszék a közúti járművezetéstől eltiltást a Btk. 55. § (3) bekezdése alapján a „B" kategóriájú járművek vezetésétől eltiltásra korlátozta.[49]

2.
Szintén tárgyalás mellőzésével hozott végzéssel szemben tárgyalás tartását kérte a védő a terhelt járművezetéstől eltiltás „B" kategóriára történő korlátozás érdekében. Az illetékes járásbíróság 3.B.26/2023/3. számú ítéletében a terheltet 110 (egyszáztíz) napi tétel pénzbüntetésre (a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1400 (egyezernégyszáz) forintban állapította meg, összesen 154 000 Ft pénzbüntetés), valamint 1 év 2 hónap közúti járművezetéstől eltiltásra, mint büntetésre ítélte. A terhelt enyhe fokban volt ittas (első mérés: 0,71 mg/liter, második mérés: 0,68 mg/liter légalkohol-koncentrációt jelzett). A bíróság enyhítő körülményként értékelte – csekély mértékben – a terhelt beismerő nyilatkozatát, büntetlen előéletét, kifogástalan közlekedési előéletét, a gépjárművel rövid távon történő közlekedést, és azt, hogy egy kiskorú gyermek tartásáról gondoskodik. Súlyosító körülményt a terhelt vonatkozásában nem észlelt.[50]

A terhelt és védő alapvetően a járművezetéstől eltiltás „B" kategóriára történő korlátozás érdekében jelentett be fellebbezést, melyet az illetékes törvényszék 1.Bf.376/2023/5. ügyszámú ítéletében megalapozottnak talált. A másodfokú határozat az illetékes járásbíróság 3.B.26/2023/3. számú ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy a járművezetéstől eltiltást a „B" kategóriájú járművek vezetésétől eltiltásra korlátozta. Indokként a terhelt kifogástalan közlekedési előéletét, az általa megtett, illetve megtenni szándékozott távolságot és az ittasság enyhe fokát jelölték meg. [51]

44 38. BK vélemény III.
45 38. BK vélemény III.2.
46 Illetékes járásbíróság 1.Bpk.12/2019/3.
47 Horváth Gézáné: Légalkohol és véralkohol koncentráció értékek elemzése. In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények,* XIV. kötet. Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai" című tudományos konferenciáról. Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével. Pécs, 2013. 403.
48 Illetékes járásbíróság 1.B.7./2019/4/III.
49 Illetékes törvényszék 1.Bf.108/2019/5.
50 Illetékes Járásbíróság 3.B.26/2023/3.
51 Illetékes törvényszék 1.Bf.376/2023/5

3.

Olyan eset is előfordul természetesen, hogy már az első fokon eljáró bíróság kategóriára vonatkozó közúti járművezetéstől eltiltásra ítéli a terheltet.

Az illetékes járásbíróság 19.B.14/2023/4.[52] ügyszámon hozott ítéletében a vádlottat 100 napi tétel pénzbüntetésre (a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1800 (egyezernyolcszáz) Ft-ban állapította meg, összesen 180 000 Ft pénzbüntetés), és 1 év 1 hónap „B" kategóriára vonatkozó közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. A terhelt enyhe fokban volt ittas állapotban, az első mérés 0,58 ezrelék, a második mérés eredménye 0,53 ezrelék volt. A bíróság enyhítő körülményként értékelte nagy nyomatékkal a terhelt büntetlen előéletét, azt, hogy egy kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik saját háztartásában, valamint megbánó magatartását. A bíróság a járművezetéstől eltiltást a Btk. 55. § (3) bekezdése alapján „B" kategóriára korlátozva alkalmazta a vádlottal szemben, figyelemmel: az ittasság enyhe fokára, közlekedési előéletére, valamint arra, hogy a vezetői engedély a vádlott vonatkozásában munkaköri alkalmazásának feltétele, lakóhelye és a munkavégzés helyszíne közötti távolság miatt különös figyelemmel a munkavégzés során vádlott által ellenőrzött terület nagyságára is. A bíróság álláspontja szerint emiatt a közúti járművezetéstől eltiltás valamennyi kategóriára történő alkalmazása a büntetés célján túlmutató hátrányt jelentene a vádlottal szemben.

A vádhatóság súlyosításért fellebbezett, a kategóriárakorlátozás mellőzését kérte a másodfokú bíróságtól. Az illetékes törvényszék 1.Bf.296/2023/5 ügyszámon meghozott végzéssel helybenhagyta az illetékes járásbíróság 19.B.14/2023/4. számú ítéletét. A fellebbviteli bíróság indokolása szerint a bűncselekmény tárgyi súlya, az elkövetési körülmények – a vádlott enyhe fokú alkoholos befolyásoltság előidézésére alkalmas ittas állapotban közlekedése a késő esti órákban, rövid távolságot megtéve –, valamint a vádlott kedvező közlekedési előélete alapján is a közúti járművezetéstől eltiltás „B" kategóriára korlátozására törvényesen került sor.[53]

4.

Az előbbi esetek alapján megállapítható, hogy az alkoholos befolyásoltság, a büntetlen előélet, és a közlekedési magatartás a legfőbb szempont, melyek értékelésre kerülnek a járművezetéstől eltiltás kategóriára korlátozása szempontjából.

Úgy tűnik a terhelt enyhén ittas állapota, a büntetlen előélet, és a makulátlan közlekedési magatartása nem jelent automatikus menlevelet a járművezetéstől eltiltás kategóriára korlátozására.

Érdekes lehet, hogy miként ítéli meg a bíróság azt, amikor nem „B" kategóriával követi el a terhelt a cselekményt.

Az illetékes járásbíróság 20.Bpk.6/2023/4 számú büntető végzésében a terheltet 100 napi tétel pénzbüntetést (a bíróság a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1600 (egyezerhatszáz) Ft-ban állapította meg, összesen 160 000 Ft pénzbüntetés), és 11 hónap „B" kategóriára vonatkozó járművezetéstől eltiltást szabott ki. A terhelt mezőgazdasági vontatót vezetett, amikor az intézkedő rendőr ellenőrzés alá vonta. A terhelt enyhe fokban volt ittas, mivel az első mérés 0,53 mg/liter, míg a második mérés során 0,49 mg/liter légalkohol-koncentrációt jelzett.[54]

A bíróság azzal nem foglalkozott, hogy a terhelt mezőgazdasági vontatót vezetett, és arra külön vezetői engedélye volt. A terhelt – mivel munkájához a „B" kategóriát használta és szüksége volt rá, illetve a cselekményt nem személygépjárművel követte el – védője útján tárgyalás tartását kérte, hogy „AM" járműkategóriára korlátozza a bíróság az eltiltást.

A vádhatóság szintén kérte a tárgyalás tartását, hogy a járművezetéstől eltiltás kategóriára korlátozása mellőzésre kerüljön.

Az illetékes járásbíróság 19.B.7/2023/3[55] ügyszámon meghozott ítéletében a terheltet 100 napi tétel pénzbüntetésre (a bíróság a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1600 (egyezerhatszáz) Ft-ban állapította meg, összesen 160 000 Ft pénzbüntetés), és 1 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Enyhítő körülményként értékelte a bíróság, hogy a terhelt büntetlen előéletű és eddigi kifogástalan közlekedési előélettel rendelkezett. Mindezek ellenére a bíróság szerint – az elkövetés körülményei alapján – nem állapítható meg, hogy a vádlott kizárólag valamely járműkategória tekintetében jelent veszélyt a közúti közlekedésben részt vevők számára, ezért valamennyi járművezetői kategóriára kiterjedt az eltiltás.

Az illetékes törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.213/2023/5[56] ügyszámon hozott végzésében egyetértett az illetékes járásbíróság álláspontjával, így az ítéletet azonos indokok mentén helybenhagyta.

A fentebb részletezett jogesetek tükrében – melyekben magasabb alkoholfok volt az enyhe tartamán belül – véleményem szerint nem mindig következetes a bírósági gyakorlat a kategóriára korlátozás vonatkozásában.

5.

Az elkövetőt az illetékes járásbíróság 120 napi tétel pénzbüntetésre (a pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1000 (egyezer) Ft-ban állapította meg, összesen 120 000 Ft pénzbüntetés), valamint 1 év és 5 hónap közúti járművezetéstől eltiltásra, mint büntetésre ítélte ittas járművezetés vétsége miatt a 1.B.9/2019/8/I[57] ügyszámon meghozott ítéletében. A terhelt enyhe fokban volt ittas, 1,38 ezrelék etilalkohol-koncentrációt mértek az intézkedő rendőrök. A bíróság a terhelt büntetlen előéletét, továbbá – a cselekmény tettenéréses jellege okán csekélyebb mértékben – a beismerő vallomását értékelte enyhítő körülményként. Nemcsak mellőzhetetlen a terhelt esetében a járművezetéstől eltiltás büntetés alkalmazása, de az ittasság mértékére, az elkövetési körülményekre, az eredeti vádlotti szándékra tekintettel a bíróság arra sem látott lehetőséget, hogy kategóriára korlátozza az eltiltást.

Az illetékes törvényszék az elsőfokú bíróságtól eltérően 1.Bf.150/2019/4. ügyszámon meghozott ítéletében nemcsak „B" kategóriára korlátozta az eltiltást, hanem annak mértékét is leszállította 1 évre. A bíróság indokként a terhelt beismerő vallomását, megbánó magatartását, kifogástalan közlekedési előéletét, és az ittasság enyhe fokát jelölte meg.[58]

52 Illetékes járásbíróság 19.B.14/2023/4.
53 Illetékes törvényszék 1.Bf.296/2023/5
54 Illetékes járásbíróság 20.Bpk.6/2023/4
55 Illetékes járásbíróság 19.B.7/2023/3
56 Illetékes törvényszék 2.Bf.213/2023/5
57 Illetékes járásbíróság 1.B.9/2019/8/I
58 Illetékes törvényszék 1.Bf.150/2019/4.

VI.
Az utánképzésről

A járművezetéstől eltiltás büntetés jelentősége nemcsak abban áll, hogy meghatározott ideig tart vagy akár végleges hatályú is lehet, hanem abban is, hogy azon járművezetőt, akit a bíróság vagy a szabálysértési hatóság közlekedési szabálysértés miatt legalább 6 hónapra, illetve akit a bíróság közlekedési bűncselekmény elkövetése miatt a járművezetéstől eltiltott, továbbá akinek vezetői engedélyét a közúti közlekedési előéleti pontrendszer alapján az eljáró hatóság visszavonta, azon járművezetőnek utánképzésen kell részt vennie.[59]

Ez alól jelent kivételt, ha az eltiltás **csak járműkategóriára** vonatkozik.[60] Ebben az esetben nem kell utánképzésen részt vennie a járművezetőnek, hanem az eltiltás leteltével az illetékes kormányhivatal az eltiltással érintett vezetői engedélyt visszaadja.

A KAV Közlekedési Alkalmassági és Vizsgaközpont Nonprofit Kft. vármegyei Vizsgaszervezési és Utánképzési Osztályain lehet jelentkezni az utánképzésre minden megyeszékhelyen és Budapesten.[61]

Az utánképzés részletes szabályait a közúti járművezetők utánképzéséről szóló 139/1991. (X. 29.) Korm. rendelet tartalmazza.

Az utánképzésre jogerős ítélettel bármikor lehet jelentkezni. Az utánképzésre kötelezett feltáró foglalkozáson köteles részt venni, melynek eredményétől függően a vizsgaközpont az utánképzésre kötelezett számára azt a programot jelöli ki, amely a feltárt hiányosságok megszüntetésére a legmegfelelőbb.

Az utánképzés programja az utánképzésre kötelezés alapjául szolgáló cselekmény(ek)től és az utánképzésre kötelezett közlekedési képzettségében, kultúrájában, illetőleg közlekedési magatartásában feltárt hiányosságoktól, valamint attól függ, hogy a kötelezett korábban már részt vett-e utánképzésben.

Hét programot különböztet meg a kormányrendelet, melyek a következők:

- A közlekedési képzettség hiányosságainak megszüntetésére irányuló elméleti foglalkozás – I. program (A program időtartama: 6 óra, amelyet két foglalkozásra elosztva kell megtartani)
- A közlekedési képzettség, kultúra és magatartás hiányosságainak és hibáinak megszüntetését célzó járművezetési gyakorlati foglalkozás – II. program
  (A program időtartama: 7 óra, továbbá 1 tanóra forgalmi vizsga, amelyet négy foglalkozásra elosztva kell megtartani.)
- A közlekedési szabályok megtartását célzó foglalkozás – III. program (A program időtartama: 12 óra, amelyet két foglalkozásra elosztva kell megtartani.)
- Magatartásformálás – IV. program (A program időtartama: 25 óra, amelyet 5 foglalkozásra elosztva kell megtartani.)
- Az „enyhén ittas vezetők" foglalkozása – V. program (A program időtartama: 7 óra.)
- A „közepesen ittas vezetők" foglalkozása – VI. program (A program időtartama: 15 óra, amelyet 3 foglalkozásra elosztva kell megtartani.)
- A „súlyosan ittas vagy visszatérő ittas vezetők" foglalkozása – VII. program (A program időtartama: 25 óra, amelyet 5 foglalkozásra elosztva kell megtartani.)

Az elvégzett programot, illetve programokat (mert van, amelyik csak kombinálva végezhető el) pedig vizsga követ, melynek sikeres teljesítése esetében a vizsgaközpont igazolást ad ki. Ezen igazolás birtokában az utánképzésre kötelezett a járművezetői engedélyét – melyre az eltiltás vonatkozott – visszakapja. [62]

A gyakorlatban az utánképzésen való részvétel külön terhet ró a járművezetéstől eltiltott számára, mivel egyrészt – nagyon helyesen – újra kell tanulnia a közlekedésre vonatkozó szabályokat, esetlegesen vezetési órákat is kell vennie, továbbá meg kell oldania, hogy az adott programon részt tudjon venni, és ezek óraszáma is magas (6–25 óra közötti).

Díjfizetési kötelezettség is terheli az utánképzésre kötelezettet, mely magában foglalja a feltárás díjából, ami jelenleg 45 800 Ft, továbbá a programok díjából is, mely programtól függően lehet 62 100 Ft – 22 800 Ft közötti összeg. További költséget jelent az elméleti és a gyakorlati vizsga díjának megfizetése.

Egy védencemet jogerősen 1 év 5 hó járművezetéstől eltiltásra ítéletek jogerősen ittas járművezetés vétségének elkövetése miatt (közepes fokban volt ittas), aki 2024 nyarán vett részt az utánképzésen.[63]

Elmondása szerint a gyakorlatban az alábbiak szerint történik az utánképzés: 2024. 06. 26. napján jelentkezett személyesen feltárásra (telefonos érdeklődésére közölték, hogy ez a leggyorsabb módja,), és 2024. 08. 12. napjára kapott időpontot feltárásra. A jelentkezés során átadta a szükséges iratokat (jogerős ítélet), valamint fizetett 42 000 Ft összeget. A feltáráson rajta kívül még 14 fő vett részt, mely 1 napos elfoglaltság volt. A feltárás kezdetén szigorított KRESZ-vizsgát kellett a résztvevőknek tenniük, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a 100-ból 85 pontot el kell érniük, akkor nem kell az utánképzés során ismételt KRESZ-vizsgát tenniük. Védencem egy ponttal csúszott le, így rá várt az utánképzés befejezéseként egy KRESZ-vizsga. A szigorított KRESZ-vizsgát követően pszichológushoz kellett mennie, aki mindenre kiterjedően kérdezte az életéről, családi állapotáról, az általa elkövetett cselekményről (pl. szerinte kinek a hibájából van ő most ott), majd a nap zárásaként vezetésre kellett mennie egy másik részt vevő és az oktató társaságában.

Ezután az irodában kielemezték, hogy melyik programban kell részt vennie, részére az 1-es és 5-ös programot írták elő, és ezek összegét összesen 123 000 Ft összeget be kellett fizetnie. Az 1-es programban 2x4 órát kellett KRESZ-képzést hallgatnia, melyet vizsga követett. Az esetlegesen sikertelen vizsga újabb vizsgadíj befizetésével megismételhető. Az 5-ös program

59 1988 évi I. törvény a közúti közlekedésről 18. § (4) bek.
60 1988 évi I. törvény a közúti közlekedésről 18.§ (6) bek.
61 https://vizsgakozpont.hu/kozut/kozuti-jarmuvezetok-utankepzese.
62 139/1991. (X. 29.) Korm. rendelet.
63 Illetékes járásbíróság 3.B.33/2023/3.

7 órás volt, beszélgetést, pszichológiai teszt kitöltését és annak kiértékelését foglalta magában.

A fentiekből is látható, hogy az utánképzés drága és időigényes.

Értelemszerűen a járművezetéstől eltiltás büntetést, úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.[64]

Motorizált társadalmunkban sokkal nagyobb hátrányt jelent a járművezetéstől eltiltás alkalmazása, mint évtizedekkel korábban, tehát amikor erre lehetőség nyílik a jogalkalmazónak célszerű a kategóriára korlátozást alkalmaznia.

Irodalom

Belovics Ervin – Bérces Viktor: *Büntető eljárásjog.* ORAC Kiadó Kft Budapest 2023.

Budavári Róbert: A Btk. 21. §, 22. § és az orvos szakértői véleményadás problémái. *Jogtudományi Közlöny.* 1972/4. 231–232.

Czili Gyula: A Legfelsőbb Bíróság feladatai a Btk. egységes alkalmazása érdekében. *Jogtudományi Közlöny,* 1980/3, 140–147.

Fantoly Zsanett: A tárgyalás előkészítése. In: Fantoly Zsanett – Budaházi Árpád: *Büntető eljárásjogi ismeretek II. Dinamikus rész*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019. 97–104.

Finkey Ferencz: *A magyar büntető eljárás tankönyve*. Harmadik kiadás. Politzer-féle Könyvkiadóvállalat, Budapest, 1908.

Ficsor Mihály: Viski László: Közlekedési büntetőjog. *Jogtudományi Közlöny* 1974/12, 739 – 743.o.

Földvári József – Gál István László: *Magyar büntetőjog Általános Rész*. Osiris Kiadó, Budapest, 2024.

Franczia Barbara: Az ittas járművezetés jogalkalmazási dilemmái az új Btk. tükrében. *JURA,* 2013/2. 51–56.

Hajdú Mária: A járművezetéstől eltiltás végrehajtása. *Magyar Jog,* 2004/2. 65–73.

Herke Csongor: *Magyar büntető eljárásjog.* Baufirma Kiadó, Pécs, 2021.

Herke Csongor: A bizonyítás. In: Bartkó Róbert – Elek Balázs – Fantoly Zsanett – Herke Csongor: *A büntető eljárásjog tankönyve*. ORAC Kiadó Kft. Budapest, 122–183.

Hornyák Szabolcs: Kérdések a járművezetéstől eltiltás köréből. In: *Ünnepi kötet Dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Acta Universitatis Szegediensis. Acta juridica et Politica 81. 2018. 445–455.

Horváth Gézáné: Légalkohol és véralkohol koncentráció értékek elemzése. In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények,* XIV. kötet. Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai" című tudományos konferenciáról. Szerk: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja a Magyar Rendészettudományi Társaság közreműködésével. Pécs, 2013. 401–408.

Kovács Vendel: A közúti közlekedés körében elkövetett bűncselekmények újabb szabályozása. *Autóközlekedés,* 1972/1. 14–15.

Mátyás Imre. Az ittas járművezetés története, szabályozásának alakulása és aktuális kérdései. *Jogelméleti Szemle,* 2023/4. 149–161.

Mészáros Ádám: Az ittas járművezetés egyes kérdéseiről. *Miskolci Jogi Szemle,* 2014/1.161–169.

Molnár Gábor: Járművezetés ittas állapotban. In: Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: *Büntetőjog II. Különös Rész*. Negyedik, hatályosított kiadás. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2025. 330–338.

Nizsalovszky Endre (szerk.): *A Legfelsőbb Bíróság Elvi Tanácsainak Határozata II. kötet* (1951.év). Jogi és Államigazgatósági Könyv- és Folyóiratkiadó, Budapest, 1952. 129.

Palánkai Tiborné: IV. Fejezet Büntetések és intézkedések. In: László Jenő (szerk.): *A Büntető Törvénykönyv magyarázata Első Kötet*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1986.

Pápai-Tarr Ágnes: Büntetéskiszabás a gyakorlatban: Ittas vezetések szankciókiszabási gyakorlata egy aktakutatás eredményei alapján. *Pro Futuro,* 2021/1, 114–132.

Pazár Zoltán: *Az ittasság és az iszákosság vizsgálata valamint ennek jelentősége az igazságszolgáltatásban*. A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat kiadása, Budapest, 1942.

Siska Tamás – Márton József. Az ittas járművezetést befolyásoló tényezők. *Belügyi Szemle,* 1981/4. 21–32.

Vágó Tibor: Gondolatok a járművezetéstől eltiltás ítélkezési gyakorlatáról. *Belügyi Szemle,* 1973/6. 25–26.

Viski László: Büntetőjogi felelősség a közúti közlekedési szabályok megszegéséért de lege ferenda. *Jogtudományi Közlöny,* 1977/6, 309–312.

64 Btk. 80. § (1) bek.